

Natura 2000- plejeplan

for arter på Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område nr. N103
Kogsbøl og Skast Mose

Miljø- og
Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Titel:

Natura 2000-plejeplan for arter på
Naturstyrelsens arealer.
2. planperiode 2016-2021 i Natura
2000-område nr. N103
Kogsbøl og Skast Mose

Udgiver:

Naturstyrelsen
Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
www.nst.dk

År:

2017

Foto:

Naturstyrelsen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7179-096-2

Må citeres med kildeangivelse.

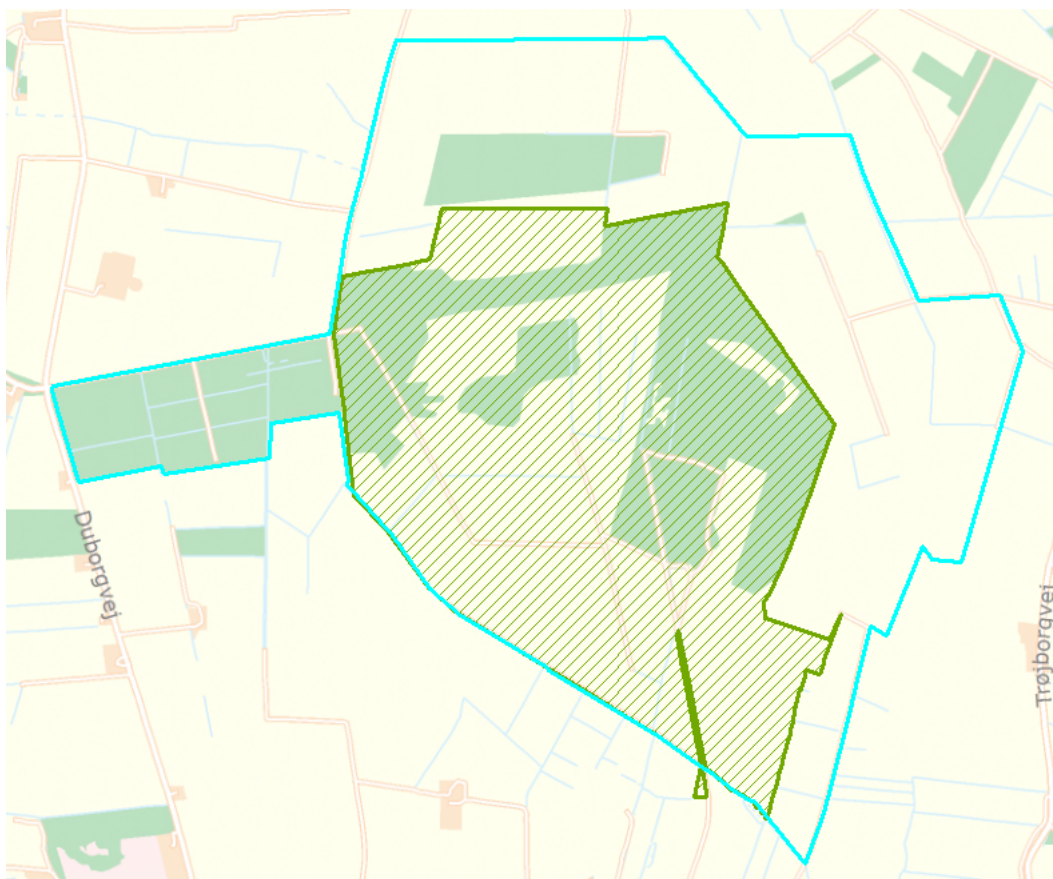
1. Generelt

Der er 20. april 2016 offentliggjort Natura 2000-planer for 252 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N103 Kogsbøl og Skast Mose og vedrører Naturstyrelsens arealer på i alt ca. 285 ha.

Natura 2000 området omfatter fuglebeskyttelsesområde nr. F69 Kogsbøl og Skast Mose og er afgrænset som vist på figur 1.

Figur 1: Oversigtskort over Natura 2000-områdets afgrænsning

SINATURFORKLARING

- EF_FUGLE_BES_OMR_DAI
- Naturstyrelsens areal

I denne plejeplan er arealer og indsatser opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter knyttet til de lysåbne naturtyper. Natura 2000 plejeplaner for de skovbevoksede naturtyper, samt mere detaljerede oplysninger om indsatsen i Natura 2000-områderne findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning herom henvises til Naturstyrelsens driftsplaner for det pågældende område, som findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. driftsplanlægning.

Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning herom henvises til driftsplanen og det tilhørende naturplejeark, som kan findes på Naturstyrelsens hjemmeside www.nst.dk.

Naturstyrelsen har udarbejdet et resumé af plejeplanen, som indgår i en kommunal Natura 2000-handleplan. Dette resumé er vedlagt som bilag 1.

Plejeplanen gælder for perioden 2016 -2021 og skal således senest være gennemført med udgangen af år 2021. Plejeplanen vil forsat være gældende efter 2021 og efterfølgende alene blive ajourført, når der foretages ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, ændringer i Natura 2000- eller driftsplanlægningen eller ændringer i øvrige forhold, der måtte give anledning til at ajourføre plejeplanen.

På baggrund af nærværende plejeplan udarbejdes et naturplejeark, der er et bilag til enhedens driftsplanlægning, hvor de specifikke plejetiltag vil være beskrevet på lokalitetsniveau, med bl.a. angivelse af naturtilstand, plejemål, plejetiltag, udløb og prioritering (tidsfølge).

Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensynet til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

I 2016-18 foretager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) genkortlægning og tilstandsvurdering på alle arealer (lysåbne naturtyper og skovnaturtyper), og resultatet forventes at indgå i kommende basisanalyser for hvert enkelt Natura 2000-område i 2019.

Få adgang til MiljøGIS overvågningsdata fra basisanalysen her:

<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=natura2000planer2h2014>

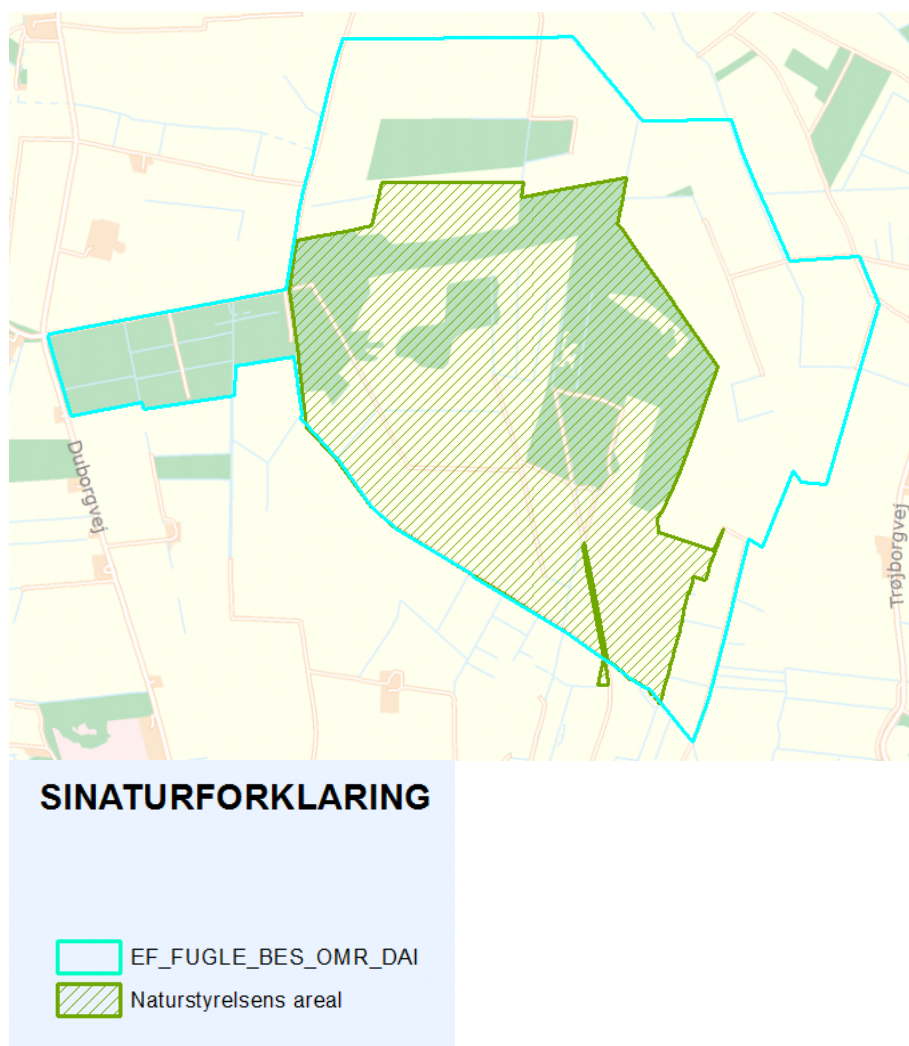
2. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området består alene af et fuglebeskyttelsesområde, hvorfor der ikke er nogen naturtyper på udpegningsgrundlaget. Mål og indsats for fuglebeskyttelsesområdets udpegningsgrundlag gælder kun for arealer inden for den pågældende udpegning.

Dette Natura 2000-område er udpeget på grund af følgende arter: rørhøg, hedehøg, tinksmed, sortterne, og mosehornugle. Kogsbøl og Skast Mose ligger centralt i det åbne land mellem Ballum, Hjerpsted og Bredebro. Området er en nedbrudt højmoser under tilgroning med blandt andet birk og græsser. Stedvis kan tue- og højstrukturer stadig erkendes.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Figur 2: Kort over Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området.

Naturstyrelsen har siden sidste planperiode overtaget forvaltningen af de statslige mosearealer i området i forbindelse med sammenlægning af de tidligere Miljøministeriet og Fødevareministeriet.

Indenfor Natura 2000-området forvalter Naturstyrelsen således i dag hovedparten af den centralt beliggende skovbevoksede tørvemose.

Arter på udpegningsgrundlaget

I udpegningsgrundlaget er nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Rørhøg
- Hedehøg
- Tinksmed
- Sortterne
- Mosehornugle

3. Status for gennemførelse og erfaringer fra 1. plejeplanperiode

Naturstyrelsen har ikke tidligere udarbejdet nogen særskilt plejeplan for arterne på udpegningsgrundlaget for dette fuglebeskyttelsesområde.

For nærmere oplysninger omkring tidligere drift- og plejeplaner henvises til resumé af NaturErhvervstyrelsens handleplan for 1. planperiode 2009-2015 – se nedenstående link:

http://naturhandleplaner.cowi.webhouse.dk/dk/toender_nr_103_kogsboel_og_skast_mose/bilag/bilag_4_resume_af_offentlige_lodsejeres_drifts-og_plejeplaner/bilag_4_resume_af_offentlige_lodsejeres_drifts-og_plejeplaner.htm

NaturErhvervsstyrelsen har ikke foretaget nogen specifikke tiltag for arter på udpegningsgrundlaget.

Som der er beskrevet i NaturErhvervstyrelsens handleplan har Naturstyrelsen og Tønder Kommune forsøgt at gennemføre et hydrologiprojekt i området til gavn og glæde for bl.a. sorterterne og tinksmed jf. tabel a

Tabel a: Oversigt over planlagte indsatser der er gennemført, som gavner arter på udpegningsgrundlaget.

Art (navn)	Artstiltag	Begrundelse for gennemførelse af ikke planlagt artsplejetiltag
Sortterne Tinksmed	Vandstandsregulering	Naturstyrelsen har i perioden fra 2009-2013 forsøgt at gennemføre et statsligt hydrologiprojekt i området for at forbedre den naturlige hydrologi i mosen og dermed også livsbetingelserne for særligt sorterterne og tinksmed som ikke længere har egnede levesteder i Natura 2000-området. Der er lavet omfattende forundersøgelser, men der har ikke været tilstrækkelig lokal opbakning til at Naturstyrelsen har kunnet gennemføre den ønskede vandstandsregulering

4. Mål og plejetiltag

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Tilstanden af levestederne for rørhøg og tinksmed forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens *mål og plejetiltag* for de ovenstående arter i denne planperiode.

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af de naturbevarende plejetiltag som Naturstyrelsen udfører i og omkring de mose naturtyper som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet.

Naturstyrelsen planlægger derfor ikke nogen artsspecifikke indsatser for hhv. rørhøg og tinksmed i den centrale statsejede del af mosen.

Naturstyrelsen vil fortsat have fokus på at forbedre den naturlige hydrologi i området og forhåbentligt på den måde kunne forbedre livsbetingelserne og ynglehabitaterne for arterne på udpegningsgrundlaget

Af hensyn til arterne, rørhøg og tinksmed, anført i Natura 2000 planens område specifikke retningslinjer gennemfører Naturstyrelsen ingen artsspecifikke plejetiltag.

En mere detaljeret beskrivelse af specifikke artsplejetiltag fremgår af Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for de udvalgte arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- Tilstanden af levestederne for arter i tilstandsklasse I og II er stabil eller i fremgang, mens tilstanden af levesteder for arter i ugunstig tilstandsklasse III-V er i fremgang.
- Det samlede areal og tilstanden af levestederne for arterne på udpegningsgrundlaget – herunder særligt rørhøg og tinksmed er stabil eller øges.

Bilag

Bilag 1: Resumé af artsplejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N103 Kogsbøl og Skast Mose

Natura 2000-området består alene af et fuglebeskyttelsesområde, hvorfor der ikke er nogen naturtyper på udpegningsgrundlaget. Mål og indsats for fuglebeskyttelsesområdets udpegningsgrundlag gælder kun for arealer inden for den pågældende udpegning.

Dette Natura 2000-område er udpeget på grund af følgende arter: rørhøg, hedehøg, tinksmed, sortterne, og mosehornugle. Kogsbøl og Skast Mose ligger centralt i det åbne land mellem Ballum, Hjerpsted og Bredebro. Området er en nedbrudt højmoser under tilgroning med blandt andet birk og græsser. Stedvis kan tue- og højstrukturer stadig erkendes.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Tilstanden af levestederne for rørhøg og tinksmed forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet

Særlig indsats for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af de naturbevarende plejetiltag som Naturstyrelsen udfører i og omkring de mose naturtyper som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet.

Naturstyrelsen planlægger derfor ikke nogen artsspecifikke indsatser for hhv. rørhøg og tinksmed i den centrale statsejede del af moser.

Naturstyrelsen vil fortsat have fokus på at forbedre den naturlige hydrologi i området og forhåbentligt på den måde kunne forbedre livsbetingelserne og ynglehabitaterne for arterne på udpegningsgrundlaget

Af hensyn til arterne, rørhøg og tinksmed, anført i Natura 2000 planens område specifikke retningslinjer gennemfører Naturstyrelsen ingen artsspecifikke plejetiltag

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for de udvalgte arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- Tilstanden af levestederne for arter i tilstandsklasse I og II er stabil eller i fremgang, mens tilstanden af levesteder for arter i ugunstig tilstandsklasse III-V er i fremgang.

- Det samlede areal og tilstanden af levestederne for arterne på udpegningsgrundlaget – herunder særligt rørhøg og tinksmed er stabil eller øges.

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Naturstyrelsen

Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl

www.nst.dk